



Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sectio I. Discutiuntur quædam ad Sacramentum Baptismi spectantia.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO SEXAGESIMA NONA.

De Baptismo.

BAPTISMVS, ut notat Doctor Angelicus hic, quæst. 66. art. 1. variis nominibus appellatur, quorum singula aliquem ejus effectum denotant. Primò vocatur Regeneratio, quæ appellatio quamvis cuiuscumque justificationi applicari suo modo possit, peculiarem nihilominus cum Baptismo habet connexionem, per illum siquidem fit absolute prima sanctificatio, destructo peccato illo in quod, culpâ primi parentis, lapsum fuerat humanum genus, eoque sublato homo, ut ait Concilium Tridentinum Sess. 6. De membro Adæ, fit membrum Christi, & Filius Dei. Secundò Baptismus appellatur Signaculum, vel Sigillum, quod nomen Sanctus Thomas ab effectu Baptismi, seu caractere desumptum esse existimat: Baptismo autem præ reliquis Sacramentis imprimendis characterem peculiariter convenit hac appellatio, quia per illum ejusmodi character imprimitur, quo Christi ejusque Ecclesie membra designamur. Tertium Baptismatis nomen, quod ex Sancto Damasceno refert Divus Thomas, est Custodia, seu Præsidium, quæ appellatio ideo fortè data est Baptismo, quòd omnibus qui illius impressum sibi habent characterem, peculiare detur auxilium ad eos in Ecclesiâ conservandos. Quartum Baptismi nomen est Illuminatio, quòd nimirum homines per illum illuminentur, desumptumq; videtur ex Sancto Paulo ad Hebræos sexto, ubi Baptizatos appellat Illuminatos, nihilq; apud Græcos Patres frequentius, quam ut Baptismus φωτισμός vocetur.

Plurima verò, quæ tum ad Baptismum, tum Confirmationem pertinent, generatim in tractatu de Sacramentis in genere discussimus, pauca ergo tantum quæ peculiariter circa hæc duo Sacramenta supersunt dicenda, in hac & sequente Disputatione adjicientur.

SECTIO PRIMA.

Discutiuntur quaedam ad Sacramentum Baptismi spectantia.

I. Quamvis hæretici tam novi quam antiqui, Baptismi effectum nullam gratiam in suscipientium animos de-



E Baptismi existentia nullus, etiam hæreticus, vel novus vel antiquus hæcenus dubitavit: etsi namque olim Pelagiani, & quidam etiam ex nostri temporis hæreticis illi-

rivare, nec boni quidquam iis præstare dixerint, scilicet de-
imo re ipsa Joannis baptisate quoad peccati re-
missionem non esse efficaciorum, omnes nihilo-
minus eum dari asserunt: Secta tamen illa Fla-
gellantes nominata, Baptismum aquæ jam cessasse,
& in Baptismum sanguinis esse mutatum homi-
nes deliri dicebant.

Datur ergo, ut omnes fatentur, Sacramentum
Baptismi ab ipso Christo institutum: quamvis
autem de institutionis tempore nonnulla fuerit
inter Auctores dissensio; Hæretici enim quartâ
parte, q. 8. memb. 2. & alii nonnulli, & probabile
existimat

II.

De tempore
institutionis
Baptismi est
inter Aucto-
res contra-
versia.

existimat Cano lib. 8. de locis Theologicis, c. 5. Christum illud post passionem suam instituisse affirmant, fuisse tamen illud à Christo ante passionem institutum, communis est Theologorum sententia cum Sancto Thoma 3. parte, quæst. 66. art. 2. & Sancto Augustino tractatu 15. in Joannem, & alibi sæpè. Probatur primò, quia Joannis 3. vers. 22. dicitur Christus per discipulos baptizasse, & versu 26. referuntur discipuli Joannis Baptiste apud eum conquirentes quòd Christus per discipulos baptizaret, hic autem baptismus erat verus Baptismus, & gratiam conferebat; baptizabat enim Christus ut institutor novæ legis à Patre constitutus, & ad hoc in mundum missus. Unde quando Sanctus Chrysostomus, S. Leo, & Rupertus dicunt institutum fuisse post resurrectionem, intelligendi sunt de generali præcepto baptizandi respectu totius mundi, seu quando ejus obligatio omnibus incumberebat.

III.
Quo vita
sua tempora
Christus
Baptismi
Sacramen-
tum insti-
tuit.

Circa tempus verò vite, quo Christus hoc Sacramentum instituit, est controversia; Sancti enim Patres frequenter dicunt tunc fuisse Baptismum à Christo institutum, cum ipse à Joanne baptizatus est; hoc autem solum intelligi debet institutum fuisse secundum adumbrationem tantum quandam, quæ fiebat dum materia ibi sanctificaretur contactu Christi, forma autem obsecure ibidem significabatur dum tres personæ illie innotescerent. Paulò ergo post institutus fuit à Christo Baptismus; institutio enim requirit exteriorem aliquam voluntatis legislatoris manifestationem, quæ tunc non est facta.

IV.
Baptismi
descriptio.

Definitur Baptismus à Theologis cum Sancto Thoma hæc, art. 1. *Ablutio corporalis facta sub hac verborum formâ, Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* Unde secundum eundem Sanctum Thomam & omnes Theologos contra Hugonem de Sancto Victore, quem impugnat hic Sanctus Doctor, materia proxima Baptismi est ablutio, hæc autem in eo consistit, ut aqua aliquo modo successivè contingat, seu decurrat per corpus; unde una aquæ guttula non sufficit, ut vult Vasquez, & Henriquez. Et si autem peccaret is, qui puerum in puteum animo eum baptizandi projiceret, validè tamen baptizaret. Ex quibus clarè constat trinam immersionem non esse ad Baptismum necessariam, licet adhiberi debeat ubi est in usu, imò nulla immersio requiritur, sed sufficit infusio.

V.
Materia
Baptismi
remota est
aqua natu-
ralis.

Materia remota Baptismi est aqua naturalis: ita Concilium Lateranense cap. *Firmiter*, Florentinum in decreto ad Armenos, & Tridentinum sess. 7. de Baptismo; ex præcepto tamen esse debet benedicta. Quævis immutatio aquæ calida nimirum sit an frigida, ex thermis, acetosa, falsa, &c. non impedit, nec aliqua alterius rei admixtio nisi nimia sit. Unde lixivium & decoctio carniùm juxta Sanctum Thomam est materia sufficiens Baptismi, quod etiam de tenui cerevisiâ affirmat Coninck quæst. 66. art. 4. dub. 1. n. 23. quæ, inquit, comparari potest aquæ lutulentæ. Idem est de aquâ tenuiter vino mixtâ. Saliva ergo, sudor, lachrymæ, & alii humores non sunt materia Baptismi, sicut nec aqua rosacea, aut alius liquor ex herbis vel aliis rebus expressus, cum non sint aqua naturalis. Glacies, etiam nix, &c. quamdiu talia sunt, non sunt materia Baptismi.

VI.
Quantum
aqua ad
Baptismum
sit necessa-
rium.

Minima aquæ guttula, ut dixi, non sufficit, sed in eâ quantitate esse debet, ut per eam fieri possit ablutio. Aqua baptismatis, ut etiam supra

dixi, quantum fieri potest debet ex præcepto esse benedicta, quæ si congeletur, non eger novâ benedictione postquam resolvitur. Si materia, quæ in Baptismo adhibita est, sit dubia, Baptismus sub conditione est iterandus.

Quamnam corporis pars lota sufficit ad Baptismum dubitant Auctores; etsi enim omnes conveniant validè baptizari, si caput, pectus, aut scapulae abluantur, si tamen sola manus, pes, aut digitus tingatur aqua, plurimi negant validum esse Baptismum, neque hoc modo conferendum, nisi in casu necessitatis, & etiam esse sub conditione iterandum: quod etiam, ut dixi, semper faciendum, quando materia dubia (quæ in casu necessitatis applicari potest) fuerit adhibita. Si ad infantem in utero materno aqua pervenire possit, putatur eum validè baptizari. Non sufficit si abluatur sola pellis secunda, multo minus vestes.

Quoad formam Baptismi hæc est consueta & ab omnibus approbata, *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti.* In quâ formâ notandum primò debere exprimi saltem implicite & indirectè actionem prout procedit à personâ ministri, quod tamen non requirit directè & explicitè, constat ex formâ Græcorum approbatâ in Concilio Florentino, *Baptizetur talis servus Christi*, &c.

Deinde debet exprimi secundum omnes personam baptizanda; sicut enim materia Baptismi debet verari circa certam personam, ita & forma, cum significet effectum circa illam producendum. Ex quibus deducitur non posse aliquem baptizare se, quod commune est omnibus Sacramentis, quæ in actione consistunt, & quoad Baptismum in particulari probatur ulterius ex capite *debitum de Baptismo*, ubi hoc definitur, & explicatur exemplo generationis, per quam nemo potest generare seipsum, Baptismus autem est spiritualis quædam generatio, & vocatur Sacramentum regenerationis. Deinde Christus hoc modo Baptismum instituit dicens: *Baptizantes eos*: Apostoli etiam hæc ratione semper leguntur fecisse, & ab ipsis ad hæc usque tempora fuit communis praxis Ecclesiæ. Non tamen est necessarium ponere particulam *te*, sed aliquid æquivalens, nempe nomen proprium, vel appellativum, ut *baptizo Petrum*, vel *baptizo dominationem tuam*. Tertiò requiritur ut dicatur *in nomine*, non *in nominibus*, ut significetur unitas in essentiâ, auctoritate & virtute trium personarum.

Solum ergo superest examinanda ultima pars formæ, nempe *Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, & inquirendum, an necessaria sit ad Baptismum explicita invocatio trium personarum.

Dicendum requiritur: Probatur primò, nam Matthæi ultimo dicit Christus, *Baptizantes eos in nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*: ubi secundum Patres omnes traditur forma Baptismi. Secundò idem docet Florentinum in decreto ad Armenos. Pelagius etiam Papa capite *si revera*, ait nullum esse Baptismum collatum in nomine Christi: Zacharias etiam Papa capite *In Synodo Anglorum*, expressè ait nullum esse Baptismum, si vel una persona omittatur: idem testantur Sanctus Damascenus, Origenes, S. Cyprianus, Sanctus Augustinus, S. Ildorus, & alii Patres, quos fusè Suarez citat disp. 2. sect. 13. & Vasquez tomo 2. in tertiam partem, disp. 143. Ratio est, quam insinuat Zacharias Papa loco citato, quia Baptismus est Sacramentum fidei, per quod Ecclesiam

VII.
Quæ pars
corporis lota
sufficit.

VIII.
Consuetudo
Baptismi
formâ.

IX.
Exprimi in
formâ
Baptismi
debet
personam
baptizanda.

X.
Sine neces-
saria invo-
catio expli-
citæ
personarum.

XI.
Ostenditur
explicitam
personarum
invocationem
esse ad
Baptismum
necessariam.

clesiam ingredimur, qua de causâ conveniens fuit, ut præcipuum fidei mysterium perfectè exprimeret; unde trium Personarum in eo clara fieri debet mentio.

XII. Dices cum Caietano hic, art. 5. qui contrarium censet, secutus Magistrum in quarto, distinct. 3. in actibus Apostolorum referri fuisse aliquos baptizatos in nomine Christi, seu in nomine Domini Jesu. Respondent aliqui, Christum in initio cum Apostolis hac in re dispensasse, ut clarior fieret nomen Christi: quam respon- sionem indicat Sanctus Thomas hic, art. 6. ad primum.

XIII. Sed quicquid sit de hoc. Respondeo baptizari in nomine Christi idem esse ac baptizari in bap- tismate instituto à Christo, ut opponeretur bap- tismati Joannis, vel aliter ita scilicet, ut nomen Christi poneretur in ipsâ formâ baptismatis, di- cendo: *Ego te baptizo in nomine Patris, & Filii ejus JESU CHRISTI, &c.* Quod enim omnes tres Personæ debuerint, etiam in initio Ecclesie nominari in formâ baptismatis, probatur ex illo Actorum 19. ubi cum Sanctus Paulus quosdam rogasset an accepissent Spiritum Sanctum, res- pondissentque illi, se nec si Spiritus Sanctus es- set, audivisset; subiecit Apostolus: *In quo ergo baptizati estis*, ergo expressè supponit Apostolus, debuisse in baptismate nominari omnes tres per- sonas, cum non in Christo solo, sed & in Spiritu Sancto debuerint illi baptizari. Quod etiam con- firmatur ex canone 49. & 50. Apostolorum, ubi expressè præscribitur, ut baptismata conferretur *In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti*, nul- lâ factâ mentione baptismatis in nomine solius Christi, cujus tamen eo tempore sine dubio fuis- set facta mentio, si Baptismus ille fuisset validus.

XIV. Difficilius objicitur ex Nicolao Papa in capite *A quodam Iudeo*, ubi cum ab ipso quæsitum fuis- set, utrum Baptismus à Judæo aut Pagano col- latus, esset validus? Respondet, si datus sit in nomine Christi, vel in nomine Sanctæ Trinitatis (unum quippe, inquit, idemque est, ut Sanctus exponit Ambrosius) esse. Ad hoc respondet Suarez disp. 21. sectione 4. Vasquez disp. 143. cap. 4. Valentia tomo 4. disp. 4. quæst. 1. punct. 3. Coninck quæst. 66. art. 6. num. 53. Bellarminus lib. 4. de Romano Pontifice cap. 12. & lib. de Baptismo cap. 3. Henriquez lib. 2. cap. 10. qui multos citat, Tannerus tomo 4. disp. 3. quæst. 1. dub. 3. Prapostus quæst. 66. art. 6. dub. 4. num. 54. Maratus tomo 3. tract. de Baptismo disp. 3. sect. 2. aitque esse communem Theolo- gorum consensum: hi ergo omnes & alii asserunt Pontificem hoc non definendo dixisse, cum istud ab eo quæsitum non fuerit, solùmque definitivè Judæum aut Paganum validè posse baptizare, hoc- que esse de fide, aliud verò ut privatum Docto- rem addere, nempe validè baptizare, etiam si in nomine Christi tantum baptizet, & in hoc, in- quiunt hi Auctores, erravit.

XV. Secundo dicunt aliqui Pontificem ibi non lo- qui de formâ Baptismi, sed de intentione, nem- pe validè illum baptizasse, si habuerit intentio- nem conferendi Baptismum in nomine Trinita- tis, seu Christi, hoc est non per modum cære- moniæ Judaicæ, sed ritus Christiani.

XVI. Sed hæc solutio stare non potest, primò, quia non sciebatur certè esse Judæus, ergo non erat tantum periculum conferendi per modum cæremonie Judaicæ. Secundo & præcipuè, quia Pontifex dicit non esse baptizandos si baptizati

fuerint in nomine Christi, prout Sanctus Am- brosius exponit, certum verò videtur Sanctum Ambrosium libro. 1. de Spiritu Sancto cap. 3. qui est locus à Pontifice citatus, docere Baptil- mum esse validum solo nuncupato nomine Chri- sti, imò quavis ex tribus Personis, licet reliquæ taceantur: & hoc modo Sanctum Ambrosium intelligit Sanctus Thomas, & omnes: nec se refert S. Ambrosius ad Sanctum Lucam; & licet referret, hoc tamen nihil faceret, nam ipse hoc modo exponeret Sanctum Lucam, nempe suffi- cere Baptismum collatum in nomine solius Chri- sti, voce exterius prolato, quamvis reliquæ per- sonæ taceantur, modò fide teneantur ut est cla- rum ex contextu, ergo Pontifex idem asserat. Quare standum videtur priori solutioni, quæ est omnium penè Auctorum, & dicendum id quod directè petum est à Pontifice fuisse, utrum bap- tismus ex eo quòd à Judæo collatus sit, fuerit invalidus? cui respondet Pontifex non esse, & hoc est de fide, quòd verò addat, licet confera- tur in nomine Christi tantum, ponit ut privatus Doctor, cum hoc ab eo quæsitum non sit.

de formâ Baptismi hic esse locutum.

SECTIO SECUNDA.

Alia ad Sacramenti Baptismatis cog- niti nem necessaria: & primò de Baptismo Fluminis, Flaminis, & Sanguinis.

QUÆRES primò: Quotuplex sit Baptismus? Respondetur, si loquamur de Baptismo propriè dicto, illo scilicet, quem sectione præ- cedente declaravimus, esse tantum unicum, juxta illud Divi Pauli ad Ephesios 4. vers. 5. *Unus Do- minus, una Fides, unum Baptisma.* Si verò latius sumatur hæc vox Baptismus, est triplex: Baptismus fluminis, flaminis, & sanguinis. Baptismus flumi- nis est ille, qui per aquam naturalem, seu elemen- tarem fit, & verba consueta, quem proinde Pii V. Catechismus vocat *Sacramentum regenerationis, per lavacrum aque in verbo vite*, alludens ad illud Christi Joannis 3. vers. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & Spiritu Sancto, &c.* & Divi Pauli ad Ephesios 5. vers. 26. *Mundans eam lavacro aque in verbo vite.*

I. Quotuplex sit Baptismus.

Baptismus flaminis est contritio, seu amor Dei super omnia, si prima liberatio à peccato etiam originali, & gratiæ infusio per hujusmodi actum habeatur. Ad hunc actum refertur illud Isaie 1. vers. 16. *Lavamini: mundi estote:* & Ezechielis 36. vers. 25. *Et effundam super vos aquam mundam, & mundabimini ab omnibus inquinamentis vestris:* & hac de causâ vocatur Baptismus Penitentiae. Quam- vis ergo per hunc Baptismum, seu contritionem corpus non abluatur exterius, anima tamen lavatur interiùs, sicque vera & perfecta contritio, quoad remissionem peccati tam originalis, quam per- sonalis, & gratiæ virtutum infusionem, supplet locum Baptismi, non tamen quoad impressio- nem characteris, unde, & sæpius iterari potest, & post eum Baptismus fluminis & sanguinis sus- cipi.

II. Baptismus flaminis est in quibusdam casibus contritio, seu amor Dei super omnia.

Ideo autem vocari videtur Baptismus flaminis, quia in interno animi motu ex speciali Spiritus Sancti inspiratione fitus est, & Baptismi votum seu propositum includit. Quare si quis post bap- tismum flaminis, seu actum contritionis, in his circumstantiis

III. Quare hæc contritio vocetur Baptismus flaminis.